

Sag C-767/22

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

12. december 2022

Forelæggende ret:

Satversmes tiesa (Letland)

Afgørelse af:

8. december 2022

Sagsøgere for Satversmes tiesa:

1Dream OU,

DS,

DL,

VS,

JG

Sagsøgt:

Latvijas Republikas Saeima (Republikken Letlands parlament)

Hovedsagens genstand

Bedømmelse af, om artikel 627, stk. 4 og 5, i Kriminālprocesa likums (strafferetsplejeloven) er i overensstemmelse med artikel 92, første punktum, i Latvijas Republikas Satversme (Republikken Letlands forfatning).

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

I medfør af artikel 267 TEUF ønsker den forelæggende ret for det første oplyst, om den i hovedsagen omtvistede bestemmelse om ulovligt opnåede formuegoder er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2014/42/EU og for rammeafgørelse

2005/212/RIA, for det andet om den pågældende bestemmelse skal anses for at være forenelig med retten til en retfærdig rettergang som fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og i direktiv 2014/42/EU, og for det tredje, såfremt en sådan bestemmelse skal anses for at være uforenelig med EU-retten, om dens retsvirkninger består i den pågældende bestemmelses gyldighedsperiode.

Præjudicielle spørgsmål

1. Er en national bestemmelse, hvorefter en national ret træffer afgørelse om konfiskation af udbytte fra strafbart forhold i en særskilt sag vedrørende de ulovligt opnåede formuegoder, som er adskilt fra hovedstraffesagen, hvori det fastslås, at der er begået en strafbar handling, og en person er fundet skyldig heri, idet der i den særskilte procedure træffes afgørelse om konfiskation på grundlag af materiale udskilt fra straffesagen, omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2014/42, navnlig artikel 4, og for rammeafgørelse 2005/212, navnlig artikel 2?

2. Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, skal bestemmelsen om aktindsigt i materiale i sagen vedrørende ulovligt opnåede formuegoder da anses for at være i overensstemmelse med retten til en retfærdig rettergang som fastsat i chartrets artikel 47 og i artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42?

3. Skal princippet om EU-rettens forrang fortolkes således, at dette princip er til hinder for, at en medlemsstats forfatningsdomstol, hvor der er anlagt et søgsmål om forfatningsstridighed til prøvelse af en national bestemmelse, som er fundet uforenelig med EU-retten, erklærer, at retssikkerhedsprincippet finder anvendelse, og at denne bestemmelses retsvirkninger består for så vidt angår den periode, hvor bestemmelsen var i kraft?

Anførte EU-retlige forskrifter

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«): artikel 47, stk. 1, og stk. 2, første punktum.

Rådets rammeafgørelse 2005/212/RIA af 24. februar 2005 om konfiskation af udbytte, redskaber og formuegoder fra strafbart forhold (herefter »rammeafgørelsen«): tiende betragtning og artikel 1, 2 og 4.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/42/EU af 3. april 2014 om indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union (herefter »direktiv 2014/42«): 9., 15., 22., 38. og 40. betragtning og artikel 1, stk. 1, artikel 2, stk. 4, artikel 3, artikel 4, stk. 2, og artikel 8, stk. 1 og 8.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (herefter »direktiv 2012/13«): artikel 1 og artikel 7, stk. 4.

Domstolens praksis

Domstolens dom af 19. marts 2020, »Agro In 2001«, C-234/18, EU:C:2020:221, præmis 56 og 57.

Domstolens dom af 28. oktober 2021, Komisija za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, præmis 36, 37 og 41.

Domstolens dom af 21. oktober 2021, Okrazhna prokuratura – Varna, C-845/19 og C-863/19, EU:C:2021:864, præmis 75.

Domstolens dom af 22. juni 2021, Latvijas Republikas Saeima (Strafpoint for færdselsforseelser), C-439/19, EU:C:2021:504, præmis 132 og 133.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis

Store Afdeling, 28. juni 2018, G.I.E.M. S.r.l. m.fl. mod Italien, sag nr. 1828/06, §§ 211, 223-225 og 233.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 12. maj 2015, Gogitidze m.fl. mod Georgien, sag nr. 36862/05, §§ 102 og 103.

Anførte nationale forskrifter

Latvijas Republikas Satversme (Republikken Letlands forfatning): artikel 92, første punktum, hvorefter enhver skal kunne forsvare sine rettigheder og interesser for en upartisk domstol.

Krimināllikums (straffeloven): artikel 70.¹⁰, artikel 70.¹¹, stk. 1, artikel 70.¹³, stk. 1, i den affattelse, der var gældende mellem den 1. september 2018 og den 2. november 2022, og artikel 195, stk. 3.

Kriminālprocesa likums (strafferetsplejeloven): artikel 626-628, artikel 629, stk. 2 og 4, artikel 630, stk. 1, og artikel 631, stk. 1, i kapitel 59 med overskriften »Sager vedrørende ulovligt opnåede formuegoder«, i den affattelse, der var gældende mellem den 1. september 2018 og den 2. november 2022.

Strafferetsplejelovens artikel 627, stk. 4 og 5 (herefter »de omtvistede bestemmelser«), havde følgende ordlyd:

»4. Materiale i en sag vedrørende ulovligt opnåede formuegoder er omfattet af tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning og er tilgængeligt for den for sagen ansvarlige, skatte- og afgiftsmyndighederne og den ret, for hvilken sagen er indbragt. De personer, der henvises til i denne lovs artikel 628, kan gives aktindsigt i materiale i sagen med tilladelse fra den ansvarlige for sagen i det af denne fastsatte omfang.

5. En afgørelse truffet af den for sagen ansvarlige, hvorved aktindsigt i materiale i sagen afslås, kan anfægtes ved den distriktsdomstol (eller byret), for hvilken sagen om ulovligt opnåede formuegoder er indbragt. Retten træffer afgørelse om helt eller delvist at efterkomme eller afslå kravet. Denne afgørelse kan ikke appelleres. Med henblik på rettens bedømmelse af, om en aktindsigt i materiale i sagen bringer andre personers grundlæggende rettigheder i fare, kan den pågældende ret anmode om materialet i straffesagen og undersøge det.«

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 De omtvistede bestemmelser er en del af den lovgivning, som fastsætter reglerne for ulovligt opnåede formuegoder i kapitel 59 i straffelovens 11. del. I henhold til disse regler kan den for straffesagen ansvarlige med henblik på en hensigtsmæssig afklaring af de formuespørgsmål, der opstår i straffesagens indledende fase, og af hensyn til procesøkonomien, udskille det materiale fra straffesagen, der vedrører ulovligt opnåede formuegoder, og indlede en procedure for at afklare, om de hidrører fra ulovlige aktiviteter. I et sådant tilfælde forelægger den for sagen ansvarlige dette materiale for en ret, som afgør, om formuegoderne er opnået ulovligt. Hvis retten finder, at formuegoderne er opnået ulovligt, afgør den, hvad der skal ske med dem, herunder om de skal konfiskeres.
- 2 I Letland er der blevet indledt straffesager om formodet hvidvask af penge i stort omfang mod hver af de parter, der har anlagt søgsmålet ved Satversmes tiesa (forfatningsdomstol), dvs. *1Dream OU*, DS, DL, VS og JG. Alle disse sager befinder sig endnu i forundersøgelsesfasen. I hver af disse sager er disse sagsøgeres midler blevet beslaglagt, og der er indledt sager, hvori der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at de pågældende formuegoder hidrører fra strafbare handlinger.
- 3 Under sagen om ulovligt opnåede formuegoder erklærede Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģija (afdelingen for straffesager ved appeldomstolen for regionen Riga), at midlerne tilhørende *1Dream OU* var opnået ulovligt, og traf afgørelse om, at de skulle konfiskeres og overføres til statskassen. Sagerne om ulovligt opnåede formuegoder mod DS, DL, VS og JG er i øjeblikket udsat som følge af afgørelser truffet af forskellige retter.
- 4 Hver af appellanterne har for Satversmes tiesa i sagerne om ulovligt opnåede formuegoder anmodet den for sagen ansvarlige om aktindsigt i materialet i den pågældende sag. Disse anmodninger blev delvis efterkommet ved afgørelser

truffet af de pågældende ansvarlige, som i et vist omfang gav aktindsigt i materialet i sagen om ulovligt opnåede formuegoder. Appellanterne anlagde ved Satversmes tiesa et søgsmål til prøvelse af afgørelserne truffet af de for sagen ansvarlige, hvorefter disse afgørelser blev vurderet.

- 5 Som følge af det af appellanterne anlagte søgsmål om forfatningsstridighed ved Satversmes tiesa (den forelæggende ret) er denne ret stillet over for spørgsmålet om, hvorvidt de omtvistede bestemmelser er i overensstemmelse med artikel 92, første punktum, i Republikken Letlands forfatning (herefter »forfatningen«).

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 6 Appellanterne har for Satversmes tiesa har gjort gældende, at de omtvistede bestemmelser ikke er i overensstemmelse med forfatningens artikel 92, første punktum, sammenholdt med chartrets artikel 47, artikel 8, stk. 1 og 8, i direktiv 2014/42 og rammeafgørelsens artikel 4.
- 7 Appellanterne har for Satversmes tiesa har anført, at de omtvistede bestemmelser med henblik på at beskytte tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning fastsætter en mulighed for at afslå aktindsigt i det materiale i sagen, som udgør grundlaget for de af den for sagen ansvarlige foretagne vurdering af, om formuegoderne hidrører fra strafbare handlinger. Ifølge appellanterne er de herved blevet bragt i en ufordelagtig situation i forhold til den for sagen ansvarlige. Efter appellanternes opfattelse kan overholdelsen af tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning sikres på andre måder, f.eks. ved at give personen med tilknytning til formuegoderne adgang til alt materiale i sagen, men forinden anonymisere det og oplyse personen om, at videregivelse af oplysningerne vil være forbundet med strafansvar. Appellanterne har anført, at det er ikke muligt at nægte en person aktindsigt i materiale i sagen på grundlag af en hypotetisk risiko for, at en sådan adgang vil være til hinder for straffesagen.
- 8 Appellanterne er af den opfattelse, at direktiv 2014/42 i henhold til artikel 4, stk. 2, finder anvendelse på alle sager om ulovligt opnåede formuegoder, og at ejerne af de pågældende formuegoder har ret til at være omfattet af de garantier, der er fastsat i dette direktivs artikel 8. Ifølge appellanterne viser brugen af udtrykket »i det mindste« i artikel 4, stk. 2, i direktiv 2014/42, at »den mistænkte eller sigtede persons sygdom eller forsvinden« kun er et af de tilfælde, hvor det er muligt at foretage en konfiskation uden domfældelse, og at sådanne tilfælde ikke er opregnet udtømmende. Ifølge sagsøgerne omfatter anvendelsesområdet for direktiv 2014/42 også andre situationer, hvor »en udskydelse af en straffesag ved domstolene til en nær fremtid (inden for en rimelig frist) på grund af objektive forhold ikke er mulig og kan give anledning til ubegrundede omkostninger«, som anført i strafferetsplejelovens artikel 626, stk. 1.
- 9 Appellanterne har for Satversmes tiesa henvist til det forhold, at til forskel fra den bulgarske bestemmelse, som Domstolen tog stilling til i sag C-319/19, er en sag om ulovligt opnåede formuegoder i Letland ikke en civil sag, idet den derimod på

grundlag af beviser, der foreligger i en straffesag, indledes, før der er konstateret en strafbar handling, og før nogen er fundet skyldig i en sådan. I Letland er anvendelsen af konfiskation således knyttet til begåelsen af en strafbar handling, idet sagen om ulovligt opnåede formuegoder føres på grundlag af beviser, som er udskilt fra den strafferetlige hovedsag.

- 10 Ifølge det organ, som vedtog de omtvistede bestemmelser, Parlamentet, er disse bestemmelser i overensstemmelse med forfatningens artikel 92, første punktum.
- 11 Parlamentet har gjort gældende, at de processuelle regler vedrørende ulovligt opnåede formuegoder var udformet således, at den for sagen ansvarlige allerede før sagen forelagde personen med tilknytning til formuegoderne en kopi af afgørelsen om at indlede den pågældende sag, hvori begrundelsen for at indlede sagen var anført. Desuden indeholdt denne afgørelse en detaljeret beskrivelse af oplysningerne i sagsakterne og det grundlag, hvorpå den for sagen ansvarlige baserede sin mistanke om, at de pågældende formuegoder hidrørte fra ulovlige aktiviteter og havde forbindelse til en strafbar handling.
- 12 Parlamentet har henvist til, at lovgiver i de omtvistede bestemmelser fastsatte, at personen med tilknytning til formuegoderne skulle have ret til aktindsigt i materialet i sagen vedrørende de ulovligt opnåede formuegoder. Imidlertid skulle den for sagen ansvarlige, under hensyntagen til at materialet i sagen var beskyttet af tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning, forinden vurdere den interesserede parts anmodning om aktindsigt og give vedkommende mulighed for at undersøge dem i det omfang, dette var nødvendigt for at sikre overholdelsen af princippet om processuel ligestilling af parterne og samtidig beskytte tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning. Den for sagen ansvarlige rådede over en skønsmargen, men var også forpligtet til at vurdere hver sags omstændigheder omhyggeligt. Den for sagen ansvarlige skulle begrunde sin afgørelse ved afvejning af de i sagen involverede personers interesser og hensynet til den pågældende straffesag og dennes hensigtsmæssige forløb. Efter Parlamentets opfattelse var de regler, der fremgik af de omtvistede bestemmelser, tilstrækkeligt fleksible til, at begge interesser kunne tilgodeses i alle sager.
- 13 Parlamentet har tilføjet, at lovgiver havde sikret, at personer med tilknytning til formuegoderne havde mulighed for at anlægge søgsmål ved domstolene til prøvelse af for disse personer ufordelagtige afgørelser truffet af den for sagen ansvarlige. Således sikrede lovgiver også domstolenes kontrol med iagttagelsen af en rimelig balance mellem nødvendigheden af at sikre overholdelsen af princippet om processuel ligestilling mellem parterne og nødvendigheden af at beskytte tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 14 I retspraksis fra den forelæggende ret anerkendes det, at der ved fastlæggelsen af de nationale bestemmelsers indhold og ved anvendelsen af disse bestemmelser

skal tages hensyn til EU-retten, som styrker demokratiet, og den fortolkning heraf, som anlægges i Domstolens praksis.

- 15 De omtvistede bestemmelser udgør en del af den lovgivning, som fastsætter reglerne for sager om ulovligt opnåede formuegoder. Det fremgår af retspraksis fra den forelæggende ret, at i sager om ulovligt opnåede formuegoder har personer med tilknytning til de pågældende formuegoder ret til en retfærdig rettergang som fastsat i forfatningens artikel 92, første punktum. En retfærdig rettergang omfatter bl.a. princippet om processuel ligestilling mellem parterne og retten til at blive hørt. Overholdelsen af princippet om processuel ligestilling mellem parterne er bl.a. knyttet til de interesserede parter ret til aktindsigt i materialet i de pågældende sager. Med henblik på at opfylde straffesagens formål skal overholdelsen af tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning imidlertid sikres i sager om ulovligt opnåede formuegoder. Dette er nødvendigt for ikke at bringe sagens forløb i fare og for at sikre andre personers effektive udøvelse af deres grundlæggende rettigheder.
- 16 For at afgøre, om de omtvistede bestemmelser er i overensstemmelse med forfatningens artikel 92, første punktum, skal den forelæggende ret bedømme, om de sikrer en rimelig balance mellem princippet om processuel ligestilling mellem parterne og beskyttelsen af tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning. Det er navnlig nødvendigt at vurdere, om lovgiver havde ret til at vedtage en retsregel, hvorefter den for sagen ansvarlige kan træffe afgørelse om, at personen med tilknytning til formuegoderne afskæres fra aktindsigt i materialet i sagen om ulovligt opnåede formuegoder, og hvorefter retten skal kontrollere en sådan afgørelses gyldighed. Henset til at de omtvistede bestemmelser udgør en del af den lovgivning, som fastsætter reglerne for sager om konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold, er chartrets artikel 47, direktiv 2014/42 og rammeafgørelsen, som har til formål at sikre, at alle medlemsstater vedtager effektiv lovgivning om konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold, relevante for denne vurdering.
- 17 Efter den forelæggende rets opfattelse er de strafbare handlinger, der er genstand for de straffesager, hvorfra sagerne om ulovligt opnåede formuegoder udskilles, omfattet af de strafbare handlinger, som omhandles i den lovgivning, der henvises til i artikel 3 i direktiv 2014/42, og således omfattet af dette direktivs anvendelsesområde. Desuden er den straf, der i straffeloven er fastsat for disse strafbare handlinger, en frihedsstraf af en varighed på mellem tre og tolv år.
- 18 Domstolen har fastslået, at direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse er en retsakt, som forpligter medlemsstaterne til at indføre minimumsregler om konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbare forhold for at lette den gensidige anerkendelse af afgørelser om konfiskation. Direktiv 2014/42 regulerer ikke konfiskation af redskaber og udbytte fra ulovlige aktiviteter, som anordnes af en ret i en medlemsstat i forbindelse med eller efter en retssag, der ikke går ud på at fastslå, at der er begået en eller flere strafbare handlinger, eller ikke følger umiddelbart efter en sådan konstatering. En sådan konfiskation er nemlig ikke omfattet af de minimumsregler, som dette direktiv

fastsætter i overensstemmelse med direktivets artikel 1, stk. 1, og dets bestemmelser henhører således under medlemsstaternes kompetence, som nævnt i 22. betragtning til direktivet, til at fastsætte mere vidtgående beføjelser i national ret (jf. Domstolens dom af 19.3.2020, sag C-234/18, præmis 56 og 57, og af 28.10.2021, sag C-319/19, præmis 36, 37 og 41). Derfor skal den forelæggende ret vurdere, om direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse finder anvendelse på bestemmelserne om sager vedrørende ulovligt opnåede formuegoder i strafferetsplejelovens kapitel 59.

- 19 De omtvistede bestemmelser er omfattet af strafferetsplejelovens kapitel 59, som omhandler en sag, hvori det ved en retsafgørelse fastslås, at formuegoderne er opnået ulovligt. Sagerne om ulovligt opnåede formuegoder er separate og særskilte sager, og rettens afgørelse træffes inden rettens endelige afgørelse i straffesagen. Lovgivers formål med at udskille bedømmelsen af formuespørgsmål i en særlig sag (*in rem*-sag) er at opnå en hensigtsmæssig og effektiv løsning af de formuespørgsmål, der opstår i straffesagerne. Denne særlige sag er kendetegnet ved, at der ikke træffes afgørelse om en persons skyld, men derimod kun om ét spørgsmål: hvorvidt formuegoderne hidrører fra kriminalitet eller har forbindelse til en strafbar handling. Dermed er sagerne om ulovligt opnåede formuegoder i henhold til lettisk lovgivning ikke baseret på en domfældelse.
- 20 Således kan direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse muligvis fortolkes således, at de ikke finder anvendelse på bestemmelserne om sager vedrørende ulovligt opnåede formuegoder i strafferetsplejelovens kapitel 59, idet en erklæring i sådanne sager om, at formuegoderne er opnået ulovligt, ikke har nogen sammenhæng med konstateringen af en eller flere strafbare handlinger og heller ikke følger umiddelbart efter en sådan sag. Det erklæres nemlig ved retsafgørelsen, at formuegoderne er opnået ulovligt, inden det konstateres, at der er begået en strafbar handling, og inden en person er fundet skyldig i denne handling.
- 21 Menneskerettighedsdomstolen har i forbindelse med vurderingen af, om en konfiskation uden domfældelse svarer til en straf som omhandlet i artikel 7 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, fastslået, at udgangspunktet for en sådan vurdering er, om konfiskationen gennemføres efter en afgørelse, hvorved personen er fundet skyldig i en strafbar handling. Imidlertid indgår også andre faktorer i denne vurdering, såsom procedurens karakter og formål og konfiskationens omfang samt naturen af denne procedure som defineret i national lovgivning og den måde, hvorpå den anvendes. Betegnelsen af denne procedure i national lovgivning er ikke afgørende.
- 22 I henhold til den lettiske lovgivning kan materialet i sager om ulovligt opnåede formuegoder adskilles fra materialet i straffesagen i forundersøgelsesfasen. Materialet i sager om ulovligt opnåede formuegoder er beskyttet af tavshedspligten i forbindelse med en efterforskning og kan undersøges af personen med tilknytning til formuegoderne i et omfang, der fastsættes af den for sagen ansvarlige, og, hvis afgørelsen herom anfægtes, af retten. Selv om sagen om

ulovligt opnåede formuegoder vedrører afklaringen af formuespørgsmål, kan videregivelsen af alle beviser på et tidspunkt, hvor forundersøgelsesfasen i straffesagen stadig pågår, bringe samfundets interesse i at opdage strafbare handlinger og identificere den skyldige i fare og være til hinder for de involverede personers interesser og retssikkerhed. Selv om sagen om ulovligt opnåede formuegoder er en separat og særskilt sag, er den ret til aktindsigt i sådant materiale, som personen med tilknytning til disse formuegoder er tillagt, derfor begrænset, under hensyntagen til sammenhængen mellem materialet i denne sag og den straffesag, der befinder sig i forundersøgelsesfasen.

- 23 I dommene i sag C-234/18 og C-319/19 vurderede Domstolen anvendelsesområdet for direktiv 2014/42 i henhold til dette direktivs artikel 4, stk. 1. Imidlertid fastsætter artikel 4, stk. 2, i direktiv 2014/42, at dette direktiv under visse omstændigheder også finder anvendelse i tilfælde, hvor der er indledt en straffesag vedrørende en strafbar handling, men ikke er sket domfældelse i straffesagen. Der foreligger ikke retspraksis fra Domstolen vedrørende denne bestemmelse.
- 24 Af denne bestemmelse, sammenholdt med artikel 2, stk. 4, i direktiv 2014/42, kan det muligvis udledes, at direktiv 2014/42 under visse omstændigheder også finder anvendelse på sager om konfiskation af udbytte fra strafbart forhold, som ikke vedrører konstateringen af en eller flere strafbare handlinger eller ikke følger umiddelbart efter en sag af denne type, dvs. konfiskation af udbytte fra strafbart forhold uden domfældelse. Endvidere tyder ordlyden af artikel 4, stk. 2, i direktiv 2014/42 navnlig på, at de heri anførte grunde til ikke at gennemføre konfiskationen ikke er opregnet udtømmende.
- 25 Dermed kan fortolkningen af direktiv 2014/42 og rammeafgårelsen i den sag, der verserer for den forelæggende ret, føre til modstridende konklusioner hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt den specifikke sag om konfiskation som fastsat i strafferetsplejelovens kapitel 59 er omfattet af medlemsstaternes kompetence, som omhandlet i 22. betragtning til direktiv 2014/42, til at fastlægge mere vidtgående beføjelser i deres nationale ret, og hvorvidt disse bestemmelser dermed ikke finder anvendelse på en sådan sag.
- 26 Selv om Domstolen ved forskellige lejligheder har fortolket artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42 og rammeafgårelsens artikel 2, stk. 1, er ingen af disse bestemmelser hidtil blevet fortolket i forbindelse med en sag om konfiskation af ulovligt opnåede formuegoder som fastsat i national ret, idet denne sag ikke gennemføres som led i en civil sag, men indledes på grundlag af en række beviser, som foreligger i en straffesag, inden der er konstateret en strafbar handling, og inden en person er fundet ansvarlig for en sådan strafbar handling. Som anført ovenfor følger det af Domstolens praksis, at den korrekte fortolkning og anvendelse af direktiv 2014/42 og rammeafgårelsen, henset til deres formål om at forbedre proceduren for konfiskation af formuegoder i straffesager i Den Europæiske Union, ikke fremgår med en sådan klarhed, at der ikke foreligger rimelig tvivl om disse bestemmelses anvendelsesområde.

- 27 Hvis de regler for konfiskation af ulovligt opnåede formuegoder, der er fastsat i strafferetsplejelovens kapitel 59, er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse, er medlemsstaterne forpligtede til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de personer, der berøres af de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, har ret til effektiv domstolsbeskyttelse og til en upartisk domstol for at sikre deres rettigheder. Der foreligger ikke fast retspraksis fra Domstolen vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt de i direktiv 2014/42 fastsatte garantier skal udstrækkes til retten til aktindsigt i materialet i sagen.
- 28 Det fremgår af 38. betragtning til direktiv 2014/42, at dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, som anerkendes i chartret, og bør gennemføres i overensstemmelse med disse rettigheder og principper. Artikel 47, stk. 2, første punktum, fastsætter, at enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov.
- 29 I henhold til 40. betragtning til direktiv 2014/42 bør dette direktiv gennemføres under hensyntagen til bestemmelserne i direktiv 2012/13. Artikel 7, stk. 4, i direktiv 2012/13 fastsætter de tilfælde, hvor aktindsigt i bestemt materiale i sagen kan afslås. Såfremt direktiv 2014/42 finder anvendelse på den konkrete sag om konfiskation, som er omtvistet i den foreliggende sag, skal vurderingen af de processuelle rettigheder for personer med tilknytning til formuegoderne derfor foretages under hensyntagen til navnlig artikel 7 i direktiv 2012/13 for så vidt angår retten til aktindsigt i materiale i sagen.
- 30 I henhold til de i hovedsagen omtvistede bestemmelser er det muligt at begrænse retten for personen med tilknytning til formuegoderne til aktindsigt i materiale i sagen om ulovligt opnåede formuegoder under hensyntagen til den fare, som dette kan udgøre for andre personers grundlæggende rettigheder, samfundets interesse og muligheden for at opfylde formålet med straffesagen. Derfor er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt de i hovedsagen omtvistede bestemmelser, såfremt de er omfattet af de omhandlede EU-retsakters anvendelsesområde, er i overensstemmelse med retten til en retfærdig rettergang som fastsat i chartrets artikel 47 og artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42.
- 31 Den forelæggende ret anmoder ligeledes Domstolen om besvarelse af spørgsmålet om de omtvistede bestemmelsers retsvirkninger i deres gyldighedsperiode.
- 32 Allerede fra strafferetsplejelovens ikrafttræden den 1. oktober 2005 indeholdt den en regel, som tillod den for sagen ansvarlige at udskille materiale om ulovligt opnåede formuegoder fra straffesagen og indlede en sag vedrørende disse formuegoder med henblik på en hensigtsmæssig løsning af de formuespørgsmål, der var opstået i forundersøgelsesfasen af straffesagen og af hensyn til procesøkonomien. De i hovedsagen omtvistede bestemmelser var i kraft mellem den 1. september 2018 og den 2. november 2022. Hvis det i hovedsagen fastslås, at de omtvistede bestemmelser ikke er i overensstemmelse med de krav, der følger

af forfatningens artikel 92, første punktum, chartret, direktiv 2014/42 og rammeafgørelsen, skal den forelæggende ret træffe afgørelse om, hvornår de omtvistede bestemmelser ophørte med at have retsvirkninger. Imidlertid er de i hovedsagen omtvistede bestemmelser ikke længere i kraft.

- 33 I sin retspraksis har Domstolen fastslået, at den kun undtagelsesvis i henhold til et almindeligt retssikkerhedsprincip, der er sikret i Unionens retsorden, vil finde anledning til at begrænse borgernes mulighed for at påberåbe sig den således fortolkede bestemmelse med henblik på anfægtelse af tidligere i god tro stiftede retsforhold. For at der kan træffes bestemmelse om en sådan begrænsning, skal to hovedbetingelser være opfyldt, nemlig at de berørte parter skal være i god tro, og at der skal være fare for alvorlige forstyrrelser.
- 34 En sådan begrænsning kan kun antages at bestå på grundlag af selve den dom, der afgør fortolkningsspørgsmålet. Det er nemlig nødvendigt at have et bestemt tidspunkt for fastsættelse af den tidsmæssige virkning af den fortolkning, som Domstolen foretager af en EU-retlig regel. Princippet om, at en begrænsning kun antages at bestå på grundlag af selve den dom, der afgør fortolkningsspørgsmålet, sikrer ligebehandling af medlemsstaterne og de øvrige retssubjekter og opfylder derved endog de krav, der følger af retssikkerhedsprincippet.
- 35 Ifølge den forelæggende ret kan det i hovedsagen anses for relevant, at konfiskationen af de ulovligt opnåede formuegoder gennemføres for at beskytte en vigtig samfundsinteresse og har til formål at sikre retsstatsprincippet. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har anerkendt, at formålet med konfiskationen er at forhindre muligheden for ugrundet berigelse som følge af de strafbare handlinger. Selv om en person har undgået at blive kendt skyldig i en straffesag, må de ulovlige handlinger ikke medføre økonomiske fordele.
- 36 De retsforhold, som vil blive berørt af den forelæggende rets endelige afgørelse i hovedsagen, er talrige. Hvis de ulovligt opnåede formuegoder ikke skal returneres til deres retmæssige ejer eller indehaver, skal de konfiskeres til fordel for staten, og midlerne skal overføres til statskassen. Således er de omtvistede bestemmelser nært knyttet til statens budget og planlægningen heraf og påvirker hele økonomien. Hvis det fastslås, at de omtvistede bestemmelser tidligere var ugyldige, kan dette have negative konsekvenser for statsbudgettets stabilitet og forringet retssikkerheden.
- 37 Den retlige stabilitet er en væsentlig bestanddel af retssikkerhedsprincippet, som bl.a. kræver ikke blot en reguleret retlig procedure, men også en juridisk holdbar afgørelse af denne procedure. De omtvistede bestemmelser skal anses for lovlige, og i deres gyldighedsperiode skal de anvendes af de statslige myndigheder i alle sager om ulovligt opnåede formuegoder.
- 38 På baggrund af det ovenfor anførte er den forelæggende ret af den opfattelse, at en afgørelse af hovedsagen kræver en afklaring af, om retssikkerhedsprincippet og princippet om EU-rettens forrang, såfremt de omtvistede bestemmelser ikke

opfylder de krav, der følger af forfatningens artikel 92, første punktum, chartret, direktiv 2014/42 og rammeafgørelsen, skal fortolkes således, at der på baggrund af hovedsagens omstændigheder kan anlægges den betragtning, at det i disse bestemmelsers gyldighedsperiode er muligt at anvende bestemmelserne og opretholde retsvirkningerne af denne anvendelse.

ARBEJDSDOKUMENT